

De scheidslijn door het geloof getrokken

ZONDAG 7

Psalm 116: 6, 8.

Lezen: Rom. 9: 14—33.

Psalm 27: 3, 7.

Psalm 138: 2.

Psalm 119: 17.

Geliefden,

Vóór de grondlegging der wereld heeft God uit loutere souvereiniteit bepaald, wie van Adams geslacht zalig worden zal en wie niet. Verkiezing en verwerping zijn de beide deelen van de praedestinatie, waarvan Paulus in het u voorgelezen hoofdstuk schreef: „Jacob heb Ik liefgehad en Ezau gehaat”. De verkiezing geschiedde niet om voorgezien geloof en goede werken, noch ook de verwerping om voorgezien ongeloof of kwade werken. De praedestinatie is dan ook niet een besluit Gods uit barmhartigheid en rechtvaardigheid, maar uit absolute souvereiniteit. Die souvereiniteit maakte van eeuwigheid scheiding tusschen Jacob en Ezau; tusschen degenen, die zalig worden en hen, die verloren gaan. God stelde, gelijk de apostel schrijft in 1 Thess. 5 : 9, tot toorn en tot verkrijging der zaligheid.

Heeft God alzoó vóór de grondlegging der eeuwen de scheiding getrokken tusschen hen, die verloren gaan en die behouden worden, in den tijd wordt die scheidslijn bepaald door *het oprecht geloof*. Met dat geloof begiftigt de Heere Zijn uitverkorenen, waardoor zij Christus worden ingelijfd en Zijn weldaden aannemen. Alzoó worden zij de zaligheid in Hem dadelijk deelachtig, die zij voorwerpelijk in Hem reeds hebben, zooals

het Formulier van den Heiligen Doop zoo eenvoudig en naar waarheid schrijft, „dat de Heilige Geest verzekert, dat Hij ons wil deelachtig maken, wat wij alrede in Christus hebben, namelijk de afwassing onzer zonden en de dagelijksche vernieuwing onzes levens, totdat wij eindelijk onder de gemeente der uitverkorenen in het eeuwige leven onbevlekt zullen gesteld worden”. Zonder twijfel zijn het degenen, die in Christus verkooren, in Hem vergeving der zonden hebben, zij allen en zij alleen, die in Hem, als hun Hoofd, begrepen zijn, en volstrekt niet allen, die ten doop gedragen worden. Gelijk alle menschen gevallen zijn in Adam, zijn de uitverkorenen in Christus met God verzoend en met Hem gezet in den hemel, in de gunst en gemeenschap Gods. Maar wat dezen in Christus hebben, moet hun in den tijd worden deelachtig gemaakt, omdat ook zij van nature kinderen des toorns zijn, gelijk al de anderen. Ook zij zijn in Adams val gerekend en zonder Christus in de wereld. Hoewel zij onder het licht van het Evangelie geboren zijn en leven, zijn zij wat hun staat betreft „vreemdelingen en bijwoners” en is hun de inlijving in Christus onmisbaar, opdat zij de zaligheid in Hem verkrijgen mogen. Die inlijving in Christus nu is het werk van den Heiligen Geest en geschiedt door het geloof, dat de Heilige Geest Zelf in de wedergeboorte in de herten der uitverkorenen in Christus en gekochten met Zijn bloed, inplant.

Wie die inplanting in Christus door het geloof ten leven mist, is in Adam der verdoemenis onderworpen, dood door zonden en misdaden. Het geloof trekt alzoó in den tijd de scheidslijn tusschen hen, die in Adam en hen, die in Christus zijn. Ik vraag voor dit stuk thans nader uw aandacht, als ik met u ga behandelen de zevende Zondagsafdeeling van onzen Heidelberger Catechismus.

Vraag 20: Worden dan alle menschen wederom door Christus zalig, gelijk zij door Adam zijn verdoemd geworden?

Antw.: Neen zij, maar alleen degenen, die Hem door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijne weldaden aannemen.

Vraag 21: Wat is een waar geloof?

Antw.: Een waar geloof is niet alleen een stellig weten of kennis, waardoor ik alles voor waarachtig houde, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een vast vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij

vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit loutere genade, alleen om der verdiensten van Christus wille.

Vraag 22: Wat is dan een christen noodig te gelooven?

Antw.: Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de Artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld christelijk geloof in een hoofdsom leeren.

Vraag 23: Hoe luiden die Artikelen?

Antw.: Ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.

En in Jezus Christus, Zijnen eeniggeborenen Zoon, onzen Heere; Die ontvangen is van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria; Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle; ten derden dage wederom opgestaan van de dooden, opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtigen Vaders; vanwaar Hij komen zal om te oordeelen de levenden en de dooden.

Ik geloof in den Heiligen Geest. Ik geloof een heilige, algemeene, christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen; vergeving der zonden, wederopstanding des vleesches en een eeuwig leven.

In deze Zondagsafdeeling wordt dus *de scheidslijn door het geloof getrokken*, als

- I. *de zaligheid alleen wordt toegekend aan hen, die door het geloof Christus deelachtig worden;*
- II. *het wezen des geloofs beschreven en*
- III. *de hoofdsom des geloofs bepaald wordt.*

I.

In Zijn volkomen algenoegzaamheid en bekwaamheid droeg ons de zesde Zondagsafdeeling van den Heidelberger Catechismus den Middelaar des Verbonds voor, den Immanuël, God met ons, Die als het vrouwenzaad door den Vader Zelf eerst in het Paradijs werd geopenbaard en in de volheid des tijds als de Alvervullende kwam, Zijn volk koepend met Zijn bloed, gelijk profeten en schaduwdiensten van Hem hadden getuigd. Doch versta nu wel. In Adam waren alle menschen gerekend; en zijn dan ook *allen* gevallen ten verderve; in Christus zijn *alleen de uitverkorenen gerekend*, hun tot zaligheid, en zij, en zij alleen worden door het geloof Christus ingelijfd en Zijn

weldaden deelachtig. Zoo wordt de scheidslijn getrokken tusschen hen, die zalig worden en die verloren gaan. De catechismus stelt ons dan ook voor de vraag:

Worden dan alle menschen wederom door Christus zalig, alzo zij door Adam zijn verdoemd geworden? En dan is het schriftuurlijk, beslissend antwoord: *Neen zij.*

Alle menschen, hoofd voor hoofd, van Adam af tot de laatste, die zal geboren worden, *alle menschen* zijn in Adam gerekend, doch niet *alle die menschen* hebben *in Christus* hun verbondshoofd. De genade is niet algemeen en niet alle menschen zullen in Christus zalig worden.

Of dan Christus' verdienste niet *genoegzaam* ware om alle menschen zalig te maken? O ja, op zichzelf die verdienste van Christus beschouwend, moet ge wel erkennen, dat haar Gode voldoende kracht geen grenzen heeft.

Gods gramschap, die volmaakte, eeuwigdurende afkeer Gods van al wat zonde is, die voor de zonde volkomen voldoening vordert, brandde in volle kracht op alle Adamskinderen. En Christus heeft dien vollen toorn, beide in ziel en lichaam gedragen; en de gramschap gestild. Maar, en daarop komt het hier aan, die stilling van Gods gramschap, die voldoening van Gods gerechtigheid, is in de vrijmachtige liefde van de verkiezing en het eeuwige Verbond der Genade *bepaald* tot degenen, die van den Vader aan Christus gegeven zijn*). Ze is geenszins voor *alle menschen*. Vanwege de *kracht* en *waardij* van het borgwerk des Middelaars hebben wij in de bediening des Evangelies volle vrijmoedigheid de zaligheid van zondaren allen te verkondigen; het uit te roepen, dat niemand te slecht, dat niemands schuld te groot is; en een ieder, die het Woord hoort, te wijzen op de ontzettende verantwoordelijkheid, die op hem rust, en het oordeel dat bij zijne verharding hem treffen zal, daar alle voorwendsel voor de zonde hem is weggenomen en het wee van Chorazim en Kapernaum hem boven het hoofd hangt, maar desnietteenstaande werd Christus Borg voor de uitverkorenen en zal Hij die en die alleen Zijn zoenverdiensten toepassen.

Maar er is toch geschreven: „Alzo lief heeft God *de wereld* gehad, dat Hij Zijn eeniggeborenen Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwi-

*) Dordtsche Leerregels II § 3 en 8.

ge leven hebbe". Dus God maakte in Zijn liefde geen scheiding? Hij had de gansche wereld lief en gaf voor haar Zijn Eengeboorne? En nu hangt het *van onszelf* af, of wij die liefde aanvaarden, dan wel van ons stooten; doch zoo we gelooven is onzer de zaligheid?

Er zijn werkelijk menschen, die zoo de waarheid verdraaien tot hun eigen verderf; die de vrijmachtige verkiezing dus en het *plaatsbekleedend* borgwerk van Christus loochenen, als zou de Middelaar voor alle menschen gestorven zijn; en die 't zalig worden van des menschen vrijen wil afhankelijk stellen. Nog meer teksten grijpen zij aan. Zegt Paulus niet in 1 Tim. 2: 4 dat God wil, dat *alle menschen* zalig worden? En leest ge dan niet in 2 Petr. 3: 9: „De Heere is lankmoedig over ons, niet willende dat *eenigen* verloren gaan, maar dat zij *allen* tot bekeering komen". Nog sterker, zoo roemt de oude Pelagiaan en de hem volgende Remonstrant en elke weekelijke droomer van Gods liefde. Schier onweerlegbaar spreekt de apostel in Rómeinen 5. De genadegift overtreft de misdaad, zegt Paulus. Door de misdaad van éénen zijn *velen* gestorven, maar veel meer is de genade Gods overvloedig geweest over *velen*. „Zoo dan gelijk door één misdaad de schuld gekomen is „over *alle menschen* tot verdoemenis, alzoo ook door ééne rechtvaardigheid komt de genade over *alle menschen* tot rechtvaardigmaking des levens." Dus, zoo besluit men, de zaligheid is voor alle menschen en het hangt alleenlijk van ons af, of wij tot die zaligheid zullen ingaan.

Doch dat besluit is tegen de Schrift. Als Johannes ons be-tuigt, dat God *de wereld* lief gehad heeft, beweert hij geenszins, dat Christus voor *alle menschen* in die wereld gegeven is, doch wijst hij ons daarop, dat niet de gevallen engel, maar de mensch voorwerp van Gods eeuwig ontfermen is; terwijl het willen Gods tot zaligheid over *alle menschen*, niet zegt dat Gods wil is, dat hoofd voor hoofd elk mensch zalig worde, want indien Gods wil was, dat alle menschen zalig werden, wie zou God beletten te volvoeren wat Hij wil? Doch bij God is geen aanneming des persoons. Dat daarom smee kingen gedaan worden voor *alle menschen*; voor koningen en allen, die in hoogheid zijn. Want God wil dat alle, d.w.z. *allerlei* menschen, het zij laag van staat of hoog met eer bekroond, wie ze ook zijn, zalig worden, gelijk Hij in de toebrenging van zondaren door alle eeuwen heen betoond heeft. Lees toch de Schrift

in haar verband. Dan zullen we ook Petrus verstaan in diens tweeden Zendbrief, waarin hij doelt op de van God geroepenen en uitverkorenen, die de beloften hebben, *van welken* Hij niet wil, dat eenigen verloren gaan. Hoe kan iemand, zonder God de onmacht toe te schrijven Zijn wil te volvoeren, Petrus' woord op alle menschen doen slaan, daar velen toch omkomen in het eeuwige verderf. En om ook op Rom. 5 de aandacht nog te vestigen, nooit zult ge Paulus' krachtig betoog vatten zoo ge in Rom. 5 niet ziet, dat de twee verbondshoofden tegenover elkander worden gesteld en het „*allen*" en „*velen*" telkens betrekking heeft op al degenen, die door deze verbondshoofden gepresenteerd werden en worden. Allen en „*velen*" in betrekking tot Adam zijn alle menschen één voor één; doch diezelfde zijn in Christus de uitverkorenen, die allen in Hem zijn van vóór de grondlegging der wereld. Zalig zullen worden alleen zij, die in Christus Jezus zijn; en die mitsdien in der tijd *Hem door een oprecht geloof worden ingelijfd, en al Zijn weldaden aannemen*, zoo onze catechismus het zegt, en aan welke uitspraak we ons zeer nauw te houden hebben. Want, getuige de afdoling van Luther, die tot de leer der algemeene genade verviel, hier zijn satans listen, vele en de vijandschap onzer natuur tegen vrije genade is groot.

Door een *oprecht* geloof Christus ingelijfd! d.w.z. door het *echte* geloof, dat een gave Gods is gelijk Paulus zegt in Efeze 2: „Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave". Er is zooveel *nabootsing* van dat oprechte geloof; zooveel geloof, dat het stempel des Heiligen Geestes mist, en dat dus de ziele Christus *niet* inlijft. Eén geloof slechts is er, dat tot zaligheid dient; 't geloof, dat ons Christus inlijft, en waardoor wij Zijn weldaden aannemen. Wat ge zonder ingelijfd té zijn in Christus ook meent; misschien consciëntieel nauw neemt; goed bedoelt of hoe ge 't ook anders noemen wilt, alles, alles, zal u als den zandgrond uit de gelijkenis bij den dood ontvallen. En die inlijving in Christus is door den Heiligen Geest, Die het geloof werkt.

't *Oprechte* geloof is van gansch andere natuur dan 't *historisch-, tijd- en wondergeloof*. In die alle is niets, het allerminste niet van het waar geloof, hoezeer ze ook in uiterlijke vertooning dit echte geloof nabij mogen komen.

Een *historisch* geloof is niets dan een bloote toestemming aan een gekende waarheid. Zoudt ge een historieel geloovige vra-

gen, of hij nog gelooft, dat in den Bijbel staat, hij zou zeker u bevestigend antwoorden, want hij neemt voor waar aan, wat Gods Woord zegt.

Agrippa had zulk een historieel geloof, waarom Paulus zeide „Geloofst gij, o koning Agrippa, de profeten? Ik weet, dat gij ze gelooft”. En toch, hij bekommerde zich om zijn zieleheil niet. Hoezeer is te vreezen, dat velen in onze dagen het niet verder brengen dan koning Agrippa, alhoewel ze met de kerk meeleven. Het historieel geloof is wel noodzakelijk, doch niet genoeg. „Gij gelooft, dat God een eenig God is; gij doet wel, de duivelen gelooven 't ook, en zij sidderen”, zou Jacobus tot hen zeggen.

Dan gaat het *tijdgeloof* nog dieper.

Een tijdgeloovige toch is daarin te onderscheiden van een historieel geloovige, dat hij de Waarheid met eenig uiterlijk genoegen ontvangt; eenige smaak in het Woord heeft. In Matth. 13 vergelijkt de Heere den tijdgeloovige bij het zaad, dat op steenachtige plaatsen gevallen is. Maar de innerlijke hartelijke verlustiging in de Waarheid Gods zooals die 't deel van Gods kinderen is, mist de tijdgeloovige geheel; die opening der Schriften voor den armen, verloren zondaar kent hij niet; wijl 't zaad des Woords in hem geen wortelen schoot ter ontdekking zijner ellende en de ware droefheid over de zonde als belediging van het Heilig Wezen Gods hem vreemd bleef. Tot vrucht dragen komt het tijdgeloof niet. Het tijdgeloof *mist alle wezenlijke eigenschappen* van het ware geloof, *het verenigt de ziele niet met Christus*, en mist dus de levenskracht, en verdort. Het is voor een tijd.

Beide historisch- en tijdgeloof richten zich echter nog op Gods Woord.

Dat doet het *wondergeloof* niet. 't Wondergeloof is die sterke vaststelling bij ons zelve, dat er óf aan ons, óf door ons eenig wonder zal geschieden. 't Kan beoefend worden door Gods volk; denk aan de apostelen, die wonderen verrichtten; of aan dien melaatsche, die tot Christus wederkeerde. Maar het is geheel onderscheiden van het zaligmakend geloof. Neem die tien melaatschen maar. Zij allen geloofden; dat bewezen ze; anders waren ze op des Heeren bevel niet heengegaan, om zich den priester te vertoonen. Wat moesten zij, melaatschen, bij den priester? Eerst als ze genezen waren hadden zij zich tot den priester te wenden. En toch gingen zij zonder eenig tegen-

spreken op Christus' bevel, want zij allen geloofden, zij hadden allen die sterke vaststelling bij zichzelf, dat Hij aan hen het wonder der gezondmaking verrichten zou. Dat, dat was bij negen van de tien melaatschen ook alles. De Heere Jezus was hun niet meer dan een wonderdokter. Eén, slechts één, zocht in Hem zielsbehoudenis; het was een Samaritaan. Velen zullen zeggen: „Heere, hebben wij niet in Uw naam geprofeteerd, en in Uw naam duivelen uitgeworpen en vele krachten gedaan?” Doch het vreeselijk woord zal tot hen klinken: „Gaaf weg van Mij, gij werkers der ongerechtigheid!” Laat ons toch niet in het wonder opgaan.

Eén wonder is ons noodig, n.l. dat wij, geestelijk dooden, worden opgewekt; „maar al ware het dat ik het geloof had, zoodat ik bergen verzetste, en de liefde niet had, zoo ware ik niets”. Missen wij het oprechte geloof, dat der uitverkorenen is, dan hebben wij geen deel aan Christus. Christus te missen wil zeggen dat de verdoemenis op ons blijft. Het oprecht geloof maakt scheiding tusschen hen, die zalig worden en die verloren gaan. Door het oprecht geloof alleen worden wij Christus ingelijfd en als vrucht daarvan nemen wij Zijn weldaden aan. Maar die Christus niet is ingelijfd kan ook Zijn weldaden niet aannemen. Hoe nauw, ja zeer nauw zal een heilbegeerige in dezen zich onderzoeken en vragen naar het wezen van het *oprecht geloof*, gelijk de vrager in den catechismus:

„*Wat is een oprecht geloof?*”

Op die vraag geeft de onderwijzer het klaar en eenvoudig antwoord: „*Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houd, wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelium in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergiving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit louter genade alleen om de verdiensten Christi wille.*” Dit antwoord noopt ons in de tweede plaats stil te staan bij

II.

het wezen des geloofs, dat beschreven wordt.

Nu vestige onze aandacht zich er van stonden aan op, dat de catechismus hier niet van het welwezen des geloofs handelt, doch het geloof beschrijft in zijn aard, natuur, wezen.

't Staat zoo met die beschrijving in Zondag 7, dat een ieder, die mist, wat hier omschreven is, het *ware* geloof mist, en dus geen deel heeft aan Christus en de zaligheid.

Dit geloof trekt de scheidslijn tusschen hen die zalig worden en hen, die verloren gaan. Een andere weg is er niet. In dat geloof zijn zeker trappen; standen zijn er in het genadeleven; doch daarover gaat het hier *niet*. Tegen de stelling, dat in de zevende Zondagsafdeeling niet het eigenlijke wezen, maar alleen het welwezen des geloofs beschreven wordt; of anders, dat tot het wezen van het ware geloof niet zou behooren de particuliere toepassing en inwendige verzekering van de vergeving der zonden in Christus, had met velen onzer godvruchtige voorvaderen ook v. d. Groe *allergewichtigste en onoplosbare zwarigheden* in te brengen. Wij mogen niet loslaten die heldere, schriftuurlijke beschrijving, ons hier, gelijk op andere plaatsen, door onze vaders gegeven.

Toch bedenke een iegelijk wel, dat de *oefening* van dit ware geloof in al Gods volk en ten allen tijde niet even krachtig en helder is. Met Comrie maken wij wél onderscheid tusschen de *genade* en de *daad* des geloofs.

Uit de *genade* vloeien de *dadén* des geloofs voort. En nu behoort steeds tot de *genade* des geloofs, wat de catechismus en ook het Formulier van het Heilig Avondmaal zoo kostelijk zegt; doch er kan in de *daad* des geloofs zooveel gebrek zijn, dat van genoemde stukken weinig blijkt. Zoo dit maar recht bedacht werd zouden we de beschrijving in den catechismus van het *wezen* des geloofs verstaan en beamen, ja zou die beschrijving in stee van de oprechten ter neer slaan of uit te sluiten, middel kunnen zijn ons uit veel donkerheid te verlossen en het geloof te sterken.

Door de zaligmakende kennis des geloofs nu „houd ik 't al voor waarachtig, wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft”. Die vrucht werpt het geloof in de ziele af, steeds meer naar mate het wasdom bekomt.

Door het geloof valt over de waarheid Gods dat zalig licht, dat haar vrijmakende kracht doet ervaren. Nu is 't niet alleen met ons zondig verachten en ontwijken van de waarheid uit, maar ook met ons vormelijk, dor en dood leven, waarin zooveel godsdienstige menschen het houden kunnen tot hun eeuwig ongeluk. Wij krijgen verlichte oogen des verstands om de waarheid te kennen, die in Jezus is. „Uw Woord is een lamp

voor mijn voet; een licht op mijn pad”, getuigt zulk een geloovige. O, naar de eeuwige waarheid Gods hongert zijne ziel meer dan zijn lichaam naar brood. Die kennis doet hem graven in de geopenbaarde Godsgedachten, opdat hij het leven zijner ziele vinde; en hij ervaart zoo menigmaal, hetzij in het onderzoeken thuis, waaraan hij menige nachtrust opoffert; hetzij in het opgaan naar Gods huis, de troostrijke vrucht van het Woord; hij kent de stemme Gods; 't is hem, of de Heere Zelf tot hem spreekt.

't Is een zekere kennis; in die geloofskennis is geen twijfel; ze is vast. Hoe de wereld ook de schouders voor Gods Woord spottend ophaalt; wat de „geleerde” ook bazelt van het Woord als onmogelijk waar te kunnen zijn, het geloof wankelt niet, maar verheft zich verre boven die onzekere en onvaste helsche aanvallen op Gods openbaring; 't geloof kan de stooten velen en de geloovige zal in den twijfel niet omkomen. Het geloof is een *zekere*, d.w.z. een vaste kennis van de *beloften* Gods. Deze worden in haar rijken inhoud ontsloten, toegepast en omhelsd, zoodat zij een pleitgrond der ziele worden. Want pleiten op Gods beloften is een *werk des geloofs*.

In de bekwaamheid van den geloovige om helder de stukken uiteen te zetten voor zichzelf en voor anderen wortelt de vastheid van het geloof dus niet. Hier is het weer het werk van Christus, dat beslist: „Simon, Simon, de satan heeft u zeer begeerd te ziften als de tarwe; maar Ik heb gebeden, dat uw geloof niet ophoude”. Die voorbede is genoeg en geeft een vastheid aan het geloof, die de kennis zoo zeker doet zijn, dat de twijfel vluchten moet. In den geloovige bestaan beide; geloof en ongeloof; doch in het geloof zelf is niet de minste twijfel. Twijfel en geloof sluiten elkander geheel uit; de kennis is onwrikbaar vast. Maar het kan zeer wel zijn, dat het ongeloof den geloovige in twijfel brengt. Zie eens op Thomas, die alle kondschap van Christus' opstanding halsstarrig verwierp en stoutmoedig betuigde niet te zullen gelooven vóór hij zag en tastte. O, die droeve Godonteerende vertwijfeling van wat de ziel soms kort te voren door het geloof nog omhelsde.

En toch, hoe vele duizend malen de geloovige twijfelt, het geloof is een *zekere* kennis en wankelt niet en omhelst al wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft.

Ja meer, het geloof is ook een *zekere vertrouwen*; het geloof doet de ziel steunen op Christus. Nooit kan dan ook het geloof

geoeffend worden, of niet alleen gaat het licht op, dat de duistere kennis verheldert, maar ook komt er dat zinken en zakken, dat rusten en vertrouwen, dat ons over al ons twijfelen beschaamd zet, en o, zoo zeker! de waarheid van Gods werk en de zaligheid in Christus omhelzen doet. Lees dan ook in dat licht eens, wat de onderwijzer van dat vertrouwen zegt, dat n.l. *de Heilige Geest het in ons hart werkt door het Evangelie*. Nu, dat is wel in het leven van Gods volk bevestigd. Het geloof is uit het gehoor en het gehoor uit het Woord Gods. Maar nu verder. Dat vertrouwen gaat hierover, *dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten Christi wille*. Wat zwaar stuk voor velen.

Juist daarover gaat de zielestrijd bij hen, die wel voor gansch verlorenen de zaligheid in Christus hebben mogen aanschouwen, maar die de toeëigening en verzekering des geloofs missen, en nu eenerzijds niet kunen ontkennen, wat God aan hen deed, maar anderzijds o, zoo aangevallen kunnen worden, dat die vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid voor anderen is; voor Gods volk, niet voor hen. Konden zij het maar gelooven, dat ook zij waarlijk deel aan Christus hebben, doch dat benauwt hen zoo ontzettend soms, zij zullen Christus missen nog; en zonder Hem straks in het oordeel staan. O, die dood! Salomo's koets had een hemel van purper; was van boven gedekt door het rood van het verzoeningsbloed; maar neen, hun ziele is niet gedekt van boven! Gods recht elucht en hun gerechtigheid schiet te kort; alleen in Christus is de zaligheid; en Hem missen zij. Zoo brengen velen van Gods kinderen soms lange jaren door al is 't ook, dat zij anderzijds niet kunnen loslaten wat de Heere heeft toegezegd. Maar — en daarom gaat 't nu hier — als het geloof nu is een kennis en vast vertrouwen, dat ook mij de zaligheid in Christus geschonken zij, hebben dan *die* zielen geen geloof?

Wil nu toch weer onderscheiden tusschen de *genade* en de *oefening* des geloofs, gelijk we boven zeiden. En dan hebt ge het antwoord. In de oefening des geloofs kan die hapering wel zijn; de oefening is dikwijls niet veel duisterheid in de kennis en onzekerheid in het vertrouwen bezet, maar het geloof zelf, de genadegave Gods, der ziele geschonken, wankelt niet. In de oefening komt dat ook wel uit. O, zegt maar, twij-

felmoedige zielen, als 't eens levendig in uw hart zijn mag; als het geloof eens doorbreekt, is er dan nog vreeze? Zegt ge dan ook nog: Het is voor anderen en niet voor mij? Immers neen, dan zijt gij er bij, en omhelst ge de zaligheid en de verlossing, die in Christus is. „Niet alleen anderen maar ook mij”, dat is de sprake van het geloof, dat alleen in genade roemt. 't Is uit *loutere genade*; genade met niets van ons vermengd; zuivere genade, die alle werk uitsluit. Waar is de roem? Hij is uitgesloten. Door wat wet? Der werken? Neen, maar door de wet des geloofs. Van genade, ja van genade alleen zal Gods volk zingen tot den laatsten ademtocht toe. Uit genade zijt gij zalig worden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave. Uit genade wordt geschonken de vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid, alleen om de verdiensten Christi wille.

Door de *genade* des geloofs zijn dus allen, die uit den dood geroepen werden tot het leven, Christus ingelijfd en werden zij Zijn weldaden deelachtig. Toch misbruike men deze troostvolle leer des geloofs niet, alsof 't nu minder noodig ware door *geloofsoefening* deze vereeniging met Christus te beleven. Zulks zou tegen het wezen des geloofs strijden. Leert dan Gods Woord die verzekering des geloofs niet? Is de sprake van Paulus u vreemd: „Ik weet Wien ik geloofd heb, en ik ben *verzekerd*, dat Hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag”? Meent ge waarlijk, dat de weldaden van het Nieuwe Testament minder zijn dan die reeds Job gegeven waren? Deze diep bedroefde knecht Gods toch roemde in het gezicht des doods, niet in de troostvolle gemeenschap en onder de zoete uitlating van Gods liefde, maar onder de meest droeve verberging Gods en in de felle bestrijding des satans en onder de verdenking zijner vrienden een huichelaar te zijn, in één woord, onder niet te beschrijven donkerheden roemde Job: „Ik weet, mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan”. Zelfs toen nog deed het geloof kracht, en leefde de hope op de volkomen zaligheid met Christus in Jobs ziele. Is ons dat nu niet beschreven, opdat wij naar die vastheid der zaligheid staan zullen? Dat in de oefening des geloofs worde beleefd, wat in de *genade* des geloofs der ziele werd deelachtig gemaakt. De zaligheid hangt aan de verzekering niet; maar toch zij in ons die ernstige drang tot de volmaaktheid voort te varen. Het is een tweede genade, zoo we

van de genade Gods aan ons bestendig mogen verzekerd zijn. Maar dat alles neemt niet weg, dat de genade des geloofs al Gods kinderzens deze weldaden deelachtig maakt, zoodat ze door het geloof omhelzen:

„Al wat ons in het Evangelie beloofd wordt, hetwelk ons de artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof in eene hoofdsom leeren”.

Hiermede zijn wij gekomen tot onze derde hoofdgedachte, waarin wij bepaald worden bij

III.

de hoofdsom des geloofs.

Met niet minder dan ons hier door den onderwijzer wordt beschreven, kunnen wij bestaan en meer is ons niet van noode. Tot zaligheid is ons noodzakelijk, maar ook genoegzaam, het geloof in God den Vader en den Zoon en den Heiligen Geest. En wat het geloof in den Drieëenigen God omhelst, is samengevat, zeer in het kort, in de twaalf Artikelen des geloofs, die Luther tot drie artikelen bracht, naar de geloofsbeluiging van de drie Goddelijke Personen. Die twaalf artikelen zijn eene ontwikkeling van de doopsformule uit Matth. 28: 19: „Gaat dan henen, onderwijst al de volkeren, dezelve doopende in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes”.

Het is een verzinzel dat door elk der apostelen één artikel zou zijn opgesteld. De twaalf Artikelen dagteekenen uit het einde der tweede eeuw. De naam Apostolische Belijdenis is aan deze artikelen dan ook gegeven om den apostolischen inhoud, niet omdat de apostelen ze hebben opgesteld. Wat in die artikelen is uitgedrukt, komt geheel met de leer der apostelen overeen. Het zijn de artikelen van ons algemeen, ongetwijfeld, christelijk geloof; van ons *algemeen* of „katholiek” geloof. Ten onrechte heeft de roomsche kerk zich de naam katholiek toegeëigend; zij is de valsche kerk. De inhoud van het eenige, ware, katholieke of algemeene geloof is in een kort summier vervat in de twaalf Artikelen. Laat anderen ervan denken, wat zij willen, deze is de inhoud van ons *ongetwijfeld christelijk* geloof.

Wat God in het Evangelie beloofd heeft, is zoo groot; het omvat al wat Zijn volk naar ziel en lichaam, voor tijd en eeuwigheid van noode is. Al de goederen van het Genadeverbond zijn in Gods beloften aan de kerk vermaakt; en door het geloof trekt

zij daarvan de baten. Noodig is het, dit alles te gelooven, dewijl van al dat beloofde heil niets kan gemist, en naar dat Evangelie de heiligen zalig werden. Hoe moest onze ziele dan recht werkzaam zijn met de beloften des Evangeliums, om ze steeds beter te verstaan en de diepte van Gods heil en liefde erin te peilen; en om in die beloften een pleitgrond te vinden waarop we den Heere manen mogen de toegezegde zaligheid ons te schenken.

Gods volk is op des Heeren Woord gezet; dat is hun toetssteen en hun troost in hun ellenden; zoo maar dat Woord hun geopend wordt, verliezen zij zich in verwondering en roepen zij uit met den dichter uit Psalm 138: 2:

Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw Woord
En trouw verheven. enz.

Werd dat zaligmakend geloof nu in uw ziel geplant? Ach, hoevelen leven koud en koel onder de krachtigste bediening van het Evangelie. De hemel verkwikt, noch de hel verschrikt hen. Aan de vermaningen zijn ze gewoon geworden als een smids-hond aan de spranken van het vuur; en de eeuwige liefde Gods in Christus, armen zondaren gepredikt, kan hen in geen vervoering brengen. Het Evangelie gaat langs hen heen; Gods beloften hebben geen waardij; zij gelooven, ja, doch hun geloof draagt geen andere kenmerken dan het historieële. O, drong toch de waarachtige noodiging van het Evangelie in uw ziele door. Of zoudt ge lauw blijven ten opzichte van dat Evangelie, dat tot uw eeuwig heil u roept? Koelbloedig zeggen: „Ik ben onbekeerd”? U niet haasten om uws levens wil? Zal het dan Tyrus en Sidon niet verdragelijker zijn in den dag des oordeels dan u? Want die den weg geweten en niet bewandeld hebben, die zullen met dubbele slagen geslagen worden. Bedenkt toch ook, dat een benauwdheid, die is heengedreven als een morgenwolk en vroeg komende dauw, buiten het waarachtig geloofsleven omgaat. Zij, die de hope hunner zaligheid bouwen op hun doorgestane zieleangsten, mogen wel vreezen, of zij ooit meer dan een tijdgeloof hadden. Het ware geloof vereenigt onze ziel met Christus en doet uit Hem leven. Buiten de vereeniging met Christus is niet anders dan een eeuwig zielsverderf.

Die geloofsvereeniging met Christus is nog zoo geheel anders, dan een oppervlakkig beschouwen van de Schriften en daaruit

aannemen van Jezus. Onze dagen zijn daar vol van. Duizenden komen tot Jezus met hun zonden, zonder ooit aan hun ellendestaat ontdekt te zijn; men gelooft Jezus en aanvaardt Hem, terwijl ge naar de waarachtige eigenenschappen van het ingelijfd worden door het geloof vergeefs zoekt. Men neemt aan op gezag der Schriften, waarin men onderwezen is. Is het wonder, dat van zulke voorstelling van de geloofsvereiniging met Christus, hetzij op de scholen aan onze kinderen, hetzij in de kerken aan bekeerd en onbekeerd, een ieder wars is, die het met de oude waarheid houdt? Want in die voorstelling ligt de practikale loochening van des menschen doodstaat en onwil en onmacht om te gelooven en mitsdien is ze misleidend voor de eeuwigheid en zieleddoend voor de oprechten van harte. Die God vreezen, leerden toch zoo geheel anders. O, vrienden, die inderdaad voor God verootmoedigd zijt, betuig het, of niet de uit kracht van opvoeding verkregen begrippen en bevatting van de Evangeliewaarheid u ontvallen en strekken, in plaats van u te vertroosten, tot beangstiging, omdat gij van al uw wetenschap geen gebruik kunt maken. Ik heb menschen van uitnemende letterkennis gekend, die, hoe duidelijk zij ook de Evangeliewaarheid met hun natuurlijk vermogen kenden, uit hun wettische angst bijna de taal der duivelen spraken: „Gij komt ons pijnigen voor den tijd”. Herinner u Spira en anderen*). Want de oppervlakkige kennis laat ons buiten Christus en zal, zoo God het niet verhoedt, ons oordeel eens verzwaren. „Ik geloof”, zoo schreef Comrie, „dat de letterkennis van het Evangelie, hetwelk men versmaad heeft, een hel in de hel zal zijn”. De Heere plante in u het zaligmakend geloof, dat ons Christus inlijft.

Het groote onderscheid tusschen het waarachtig leven en het nabijkomend christendom, dat dood is, ligt dan ook hierin, dat Gods volk is afgesneden uit Adam en ingelijfd in Christus. Zonder afsnijding geen inplanting. Als vrucht van die inlijving trekt de ware geloovige dan ook naar Christus heen. O, beproeft er toch uzelf aan.

In de overtuiging van onze zonden en in de vernedering onzer ziele voor den Heere leefde, tegen alle veroordeeling in, die hope, die ons aan God verbond en ons Hem deed aankleven. Het was de genade in Christus, die ons trok, en in al onze ellende en

*) Comrie.

vreeze als toeriep, dat er bij den Heere vergeving is, opdat Hij gevreesd wordt. Dan weder grepen wij moed uit het behoud van groote zondaren, die toch in niets dan in genade roemen konden, als Manasse en Saulus. O, dan zou het toch ook nog mogelijk zijn, dat onze ziele gered werd van den dood.

Christus stond als achter den muur, maar Zijne liefde, beminnelijkheid en genade gingen tot Zijn ellendig volk uit; ook al zagen zij Hem niet. En dan was er hope, omdat zondaren zalig worden om niet; dan ging het Evangelie open en bracht ruimte in ons harte; dan zagen wij het heil, dat God Zijn volk bereid heeft en werden dat volk en de dienst van God ons lief boven geheel de wereld; dan geloofden wij. En toch, die geloofs oefening ging weer over; en zonde en schuld wogen dan weer op ons, onder de veroordeeling van Gods heilige wet en het ongehoof kreeg zooveel kracht, dat wij niet vasthouden konden, dat ooit wat goeds aan ons geschied was. Zo ging het op en neer en werden we geschud tusschen geloof en twijfel. Ons bidden, onze tranen en alles waaraan wij ons vastklemmen wilden, moest er aan, opdat wij Christus alleen als den weg des levens door het geloof kennen mochten. O, hoort toch, gij vermoeide zielen vanwege uw zonden en ellende, hoort toch die zielsinnemende noodiging des Heeren: „Komt tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt; en Ik zal u ruste geven voor uwe zielen”. Laat toch niets u weerhouden van bij Hem te schuilen. Het oprechte geloof zoekt geen andere schuilplaats. En gewisselijk, de Heere zal Zijn zoekend volk niet verstooten. Temidden van alle bekommring en vreeze zijn de geloofs betrouwingen reeds bij oogenblikken zoo sterk, dat wij den twijfel te boven zijn; wat moet dan de verzekering des geloofs zijn van onzen staat voor de eeuwigheid? Of dan nimmermeer onze ziele twijfelt? Och duizend malen; zij het niet over onzen staat, dan in dezen, dan in dien weg. Maar hoe meer wij met klaarheid de beloften des Evangelies mogen omhelzen, hoe meer ook onze ziel Hem zal aankleven, Die getuigd heeft: „Zonder Mij kunt gij niets doen”. Dus ook niet gelooven. Hij schenke dan die levende geloofs oefening, die ons steeds meer Christus in al Zijn Middelaarsgraveerselen doet kennen en betrouwen en Hij sterke het geloof in ons zoo, dat wij zelfs in de donkerheid, als er geen licht zijn zal, op Hem ons betrouwen stellen, Die nooit zal laten varen de werken Zijner handen. Amen.